

SIIRTOVERKONHALTIJAN VASTINE SAATUIHIN LAUSUNTOIHIN

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kiittää saamistaan lausunnoista alustavaa siirtohinnausta koskien. Vastanotimme yhteensä 11 lausuntoa, joiden sisältö oli erittäin laadukas, ja joiden pohjalta siirtoverkonhaltijan on mahdollista kehittää toimintaansa ja Suomen kaasumarkkinaa.

Saamamme lausunnot koskivat pitkälti samoja teemoja, ja näiden osalta siirtoverkonhaltija on valmistellut oheisen vastineen, jossa on kuvattu näkemyksemme esiinnousseita asioita koskien sekä muutokset, joita olemme lopulliseen siirtohinnaustoon tehneet.

Julkaisemme kaikki saamamme lausunnot, joissa ei ole erikseen edellytetty salassapitoa. Siirtoverkonhaltijan vastine sekä julkiset lausunnot on nähtävissä Gasum TSO-organisaation ylläpitämillä verkkosivuilla www.kaasumarkkina.fi

Julkisen lausunnon antoivat seuraavat markkinaosapuolet:

Energiateollisuus,
Helsingin Energia,
Lietuvos Energija,
Metsä Group,
Neste,
SSAB,
Suomen Biokaasuyhdistys,
Suomen Kaasuenergia, ja
UPM

1) Kuulemisprosessin kesto

Vastaus:

Siirtohinnaustan kuulemiseen varattiin aikaa 6 viikkoa, mikä on siirtoverkonhaltijan näkemyksen mukaan riittävä aika ottaen huomioon kuulemisen kohteen laajuus. Kuulemistilaisuus järjestettiin kuulemisjakson loppupuolella, 2 viikkoa ennen sen päättymistä, mutta kuulemisasiakirjan mukaisesti siirtoverkonhaltija oli varautunut vastaamaan hinnausta koskeviin kyselyihin heti kuulemisen alkamisesta lähtien.

2) Mihin esitetty hinnoittelu perustuu?

Vastaus:

Energiavirasto valvoo verkkoyhtiöiden hinnoittelua kokonaisuutena neljän vuoden jaksoissa. Virasto on vahvistanut etukäteen kahdeksaksi vuodeksi maakaasuverkkoyhtiölle menetelmät, joiden perusteella valvontaa suoritetaan. Valvonta perustuu sähkö- ja maakaasumarkkinalainsäädäntöön sekä Energiaviraston näiden perusteella vahvistamiin kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmiin sekä oikeuskäytäntöön. Asiasta lisää tietoa Energiaviraston sivuilta:

<https://energiavirasto.fi/hinnoittelun-valvonta>

Siirtoverkonhaltija pyrkii siirtohinnoittelussaan saavuttamaan mahdollisimman vakaan hintatason koko valvontajaksolle, jolloin markkinalle saadaan ennustettavuutta siirtohintojen osalta. Nyt esitetty hinnoittelutaso ja -malli johtavat siirtoverkonhaltijan arvion mukaan sallitun tuottotason keräämiseen tulevilla valvontakaudella.

3) Markkinatiedon julkaiseminen

Vastaus:

EU:n jäsenvaltioiden kaasun siirtoverkonhaltijat ovat velvoitettuja julkaisemaan kaasumarkkinaa koskevaa tietoa Entsog:n Transparency Platformilla. Veloitteen perusteena on lisätä kaasumarkkinoille läpinäkyvyyttä ja osaltaan edesauttaa markkinaosapuolien markkinoille pääsyä. Derogaatiosta huolimatta Suomen TSO on julkaissut edellä mainitulla sivustolla Suomea koskevaa markkinatietoa, ja sivuilta löytyy muun muassa Imatran rajapisteen kautta Suomeen siirretyt kaasumäärät. Lukuarvot ovat järjestelmässä päivätasolla, mikä vastaa avoimen markkinan tasejaksoa. Suomen tapauksessa Imatralta maahantuodut määrät vastaavat hyvin tarkasti myös Suomen kaasunkäyttöä, sillä Suomen siirtojärjestelmässä ei biokaasua lukuun ottamatta ole muita syöttöpisteitä.

Ohessa osoite sivustoon, jossa Imatran siirtomäärät ovat nähtävillä:

<https://transparency.entsog.eu/#/points/data?from=2019-03-01&points=FI-TSO-0001ITP-00024entry&to=2019-03-13>

4) Kapasiteettituotteiden kertoimet

Vastaus:

Suomen, Viron ja Latvian siirtoverkonhaltijat solmivat 14.2.2019 ITC-sopimuksen (Inter-TSO compensation), jonka yhteydessä sovittiin alueen entry-pisteille yhtenevä hintataso ja kapasiteettituotteiden kertoimet.

Ottovyöhykkeen osalta kullakin siirtoverkonhaltijalla on vapaus valita omalle markkinalleen parhaiten soveltuvat kapasiteettituotteiden kertoimet. EU:n verkkosäännöt antavat kapasiteettikertoimille sallitun vaihteluvälin, joka on pitkien tuotteiden (kvartaali ja kuukausi) osalta 1-1,5 ja lyhyiden tuotteiden (päivä ja päivänsäinen) osalta 1-3. Siirtoverkonhaltija esittää siirtohinnoitustossa Suomen ottovyöhykkeelle käytettävän samoja kertoimia kuin entry-pisteille.

Perusteluiksi siirtoverkonhaltija esittää seuraavaa:

- Nyt esitetyillä kertoimilla siirtoverkon käyttäjiltä siirtopalveluista perittävät maksut jakautuvat arviomme mukaan osapuolten kaasun käyttöön nähden nykyiseen tapaan, jolloin osapuolten suhteelliseen kohteluun ei tule merkittäviä muutoksia.
- Suomen maakaasumarkkinalle on luonteenomaista teollisuuden ja energiantuotannon nopea käynnistymistarve häiriön sattuessa. Korkeilla kapasiteettituotteiden kertoimilla kaasun kilpailukyky heikkenisi, mikä vaikeuttaisi kaasun asemaa nopeasti syntyvässä tarpeessa ja pahimmillaan johtaisi vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöön.
- Markkinaosapuolten kapasiteettivaraukset toimivat osaltaan lähtötietona siirtoverkonhaltijan operatiivisessa suunnittelussa. Korkean toimitusvarmuuden ja kustannustehokkaan verkoston operoinnin saavuttamiseksi, siirtoverkonhaltijalle on tärkeää tietää vuorokausi etukäteen riittävällä tarkkuudella, millaisiin siirtomääriin tulee

varautua. Tämän vuoksi olemme esittäneet lyhyiden tuotteiden välille hintaporrasta, jonka toivotaan ohjaavan kapasiteettituotteiden varaamista päivätuotteisiin päivänsisäisten tuotteiden sijaan.

5) Kapasiteetin ylitysmaksu

Vastaus:

Alustavassa siirtohinnastossa siirtoverkonhaltija esitti kapasiteetin ylitysmaksuksi kolmenkertaista päivänsisäisen tuotteen hintaa. Kapasiteetin ylitysmaksulla pyritään ohjaamaan markkinaosapuolia varaamaan siirtokapasiteettinsa etukäteen, jotta siirtoverkonhaltija voisi operoida verkostoaan häiriöttömästi ja kustannustehokkaasti.

Kapasiteetin ylitysmaksun ei tule olla siirtoverkonhaltijalle merkittävä tulonlähde vaan sen sisällyttäminen hinnastoon on perusteltua vain yllä kuvatun tehokkaan operoinnin vuoksi.

Siirtoverkonhaltija vastaanotti erityisen paljon kommentteja ylitysmaksua koskien ja kaikissa lausunnoissa aiemmin esitetty yksikköhinta maksulle koettiin liian korkeana. **Saamme palautteen perusteella esitämme kapasiteetin ylitysmaksun yksikköhinnaksi lopulliseen hinnastoon päivänsisäisen tuotteen hintaa kerrottuna kertomella 1,5.**

6) Tasepoikkeamamaksu

Vastaus:

Siirtoverkonhaltijan näkemyksen mukaan markkinan toiminnan lähtökohtana tulee olla itseohjautuvuus ja siirtoverkonhaltijan tulee käynnistää tasapainottavia toimenpiteitä vain tilanteissa, joissa siirtoverkoston fyysinen tasapaino on uhattuna. Suomen siirtojärjestelmän kapasiteetti on korkea normaaliin kaasunkäyttömäärään nähden – tämä näkyy muun muassa siinä, ettei siirtoverkonhaltijan ole tarvinnut ohjata markkinan toimintaa vuosiin. Otaen huomioon siirtoverkonhaltijan oletettu vähäinen toiminta energiamarkkinalla, muodostuu tasepoikkeamamaksu normaalisti aina neutraalinkaasunhinnan ja kahden mukautusaskeleen perusteella. Siten tasepoikkeamamaksun muodostumisen periaatteet eivät ole erityisen monimutkaisia. Tasehallinnan verkkosäännöt luovat melko tarkat raamit, sille kuinka tasekaasun hinnoittelu tulee määrittää ja siten siirtoverkonhaltijan mahdollisuudet yksinkertaistaa mallia, ovat rajalliset.

Ehdotetun hinnoittelumallin mukaan, siirtoverkonhaltija perii markkinaosapuolelta tasepoikkeamamaksun myös silloin kun siirtoverkonhaltija on käynyt kauppaa tasapainottaakseen järjestelmää, ja markkinaosapuolen tasepoikkeama on suunnaltaan siirtojärjestelmän tilaa edesauttava. Tältä osin myös siirtoverkonhaltija tunnistaa tietynasteisen ristiriidan hinnoittelumallissa. Tasehallintaa koskevan EU verkkosäännön (NC BAL) mukaan siirtoverkonhaltijan on kuitenkin yksiselitteisesti asetettava tasepoikkeamamaksu verkonkäyttäjälle aina silloin, kun verkonkäyttäjän syötöt ja otot eivät ole tasapainossa. Siten siirtoverkonhaltija ei näe mahdollisena luopua tasepoikkeamamaksusta edes tilanteessa, jossa verkonkäyttäjän tasepoikkeama edesauttaa siirtoverkonhaltijan toimia tasapainottaa siirtojärjestelmänsä fyysisesti.

Tasepoikkeamamaksulle on toivottu kattohintaa, mikä osaltaan tuottaisi turvaa ja ennustettavuutta markkinaosapuolille tilanteessa, jossa neutraalikaasunhinta muodostuu markkina paikalla, jonka likviditeetti on epävarma. **Siirtoverkonhaltija esittää tasepoikkeamamaksun kattohinnaksi 150 €/MWh.** Kattohinnan asettaminen alhaisemmalle tasolle

voisi aiheuttaa markkinan ohjaustilanteessa haastetta johtaen todennäköisemmin ei-markkinapohjaisiin käytönohjaustoimiin.

7) Keskitetty tiedonvaihto

Vastaus:

Siirtoverkonhaltija toteuttaa lain velvoitteena kirjatun keskitetyn tiedonvaihdon mahdollisimman kustannustehokkaasti yhdessä järjestelmätoimittajamme Solteq Oyj:n kanssa. Järjestelmän toiminnallisuuksien määrittelytyöpajoissa päädyttiin yhdessä markkinatoimijoiden kanssa toiminnalliseen laajuuteen, jossa järjestelmään ei automatisoida myyjänvaihtoon liittyviä prosesseja ja viestejä, mikä osaltaan alentaa järjestelmän investointikustannuksia.

Keskitetylle tiedonvaihdolle hinnastossa kuvattu maksu kohdistetaan vain jakeluverkkoihin, joille järjestelmä tuottaa taseselvityspalvelua. Palvelun hinta on arvioitu siten, että sillä katetaan järjestelmän investointi sekä käytön ja ylläpidon edellyttämä työ – tuottoa siirtoverkonhaltija ei kerää tuottamastaan palvelusta.

Kaasu datahubiin tuodaan kaikki jakeluverkkojen käyttöpaikat (myös etäluennan ulkopuoliset kohteet), pois lukien ns. hellakäyttöpaikat. Siirtoverkonhaltija ei halua hinnoittelullaan kannustaa toimintaan, joka vähentäisi jakeluverkonhaltijoiden halukkuutta siirtää käyttöpaikkoja etäluennan piiriin ja sen vuoksi hinnoittelu esitetään asetettavaksi kaikille käyttöpaikoille siitä riippumatta, onko käyttöpaikka etäluettava vai ei.

Alustavassa ja lopullisessa hinnastossa kuvattu hinnoittelumalli kohdentaa keskitetyn tiedonvaihdon kustannuksia aiheuttamisperiaatteen mukaisesti mahdollisimman tarkasti. Vaihtoehtona hinnoittelumalleja suunniteltaessa oli myös jakeluverkkoihin siirrettyihin kaasumääriin perustuva malli, mutta tämän osalta kustannukset eivät kohdistuisi oikeassa suhteessa järjestelmän käyttöön nähden.

8) Siirtomaksujen soveltaminen jakeluverkkoon syötetylle kaasulle

Vastaus:

Siirtoverkonhaltija on esittänyt Energiavirastolle lausuntopyynnön siirtomaksujen soveltamisesta jakeluverkkoihin syötetylle kaasulle, ja siten menettelymalli on tältä osin vielä vahvistamatta.

9) Biokaasun verkkoonsyötölle kohdistetut maksut

Vastaus:

Lausunnoissa nousi esiin toive edesauttaa biokaasun asemaa kaasumarkkinalla antamalla alennusta verkkoonsyötetyn biokaasun entry-maksulle. Siirtoverkonhaltija selvitti asiaa jo ennen alustavan siirtohinnaston julkaisua yhdessä Energiaviraston kanssa. EU:n verkkosäännöt eivät mahdollista alennuksen antamista biokaasun verkkoonsyötölle ja siten emme voi tällaista esittää siirtohinnastoomme.

10) Biokaasun verkkoonsyötölle kohdistetut maksut**Vastaus:**

Lausuntojen perusteella siirtoverkonhaltijalta toivotaan tarkempaa kuvausta siitä, millaisia kustannuksia siirtoverkoston liittyjälle syntyy uuden liittymän osalta.

Maakaasumarkkinalain mukaisesti siirtoverkonhaltijalla on velvollisuus liittää verkkoonsa kaikki tekniset reunaehdot täyttävät kaasun tuotanto- ja käyttöpaikat. Siirtoverkonhaltijalla on oikeus periä liittymästä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Nykyisen käytännön mukaan siirtoverkonhaltija arvioi liittymästä aiheutuvat kustannukset tapauskohtaisesti. Tapauskohtaisen menettelyn tavoitteena on tehdä liittymästä mahdollisimman kustannustehokas, jotta liittymiskustannus ei aiheuttaisi estettä uusien liittymien kannattavuudelle. Kustannustehokkuus liittymien kohdalla on saavutettavissa muun muassa hyödyntämällä uuden laitteiston sijoittamiseen mahdollisimman laajasti siirtoverkonhaltijan olemassa olevaa infrastruktuuria. Yksittäisten liittymien hinnoitteluun syntyy luonnollista vaihtelua myös liittymän sijoituspaikan vaikutuksesta – esimerkiksi kaupunkiympäristöön rakentaminen on huomattavasti haastavampaa ja tällöin kustannuksia syntyy eri mittakaavassa.

Lisätietoja tästä vastineesta antaa:

Janne Grönlund
COO, Gasum TSO
Janne.gronlund@gasum.com

Kunnioitavasti

Janne Grönlund